

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-2259-6172

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที่ 17 เดือนมีนาคม พ.ศ.2561 หน้า 15 มูลค่าข่าว 534,053.-

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

โลกมองอุดมศึกษาไทยกับความท้าทาย บนความเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม

กระแสมหาวิทยาลัยที่สะท้อนผ่านการจัดอันดับต่างๆ (World University Ranking) ซึ่งได้ภาพตรงกันทุกสถาบัน การจัดอันดับ คือ “สัญญาณเตือน” (warning signs) ให้มหาวิทยาลัยไทย สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาลต้องตื่นจากหลับและต้องตระหนักว่าคุณภาพมหาวิทยาลัยไทยโดนสิงคโปร์ได้หัวข้อมง หรือแม้แต่มลเอเชีย ทั้งทั้งแห่งไทยไปเรื่อยๆ อย่างน่าเป็นห่วง และน่ากังวลยิ่ง ผู้บริหารประเทศอาจยังไม่ตระหนักว่าโลกมองและวัดศักยภาพของการแข่งขันระหว่างประเทศจากคุณภาพของอุดมศึกษา World University Ranking จึงเป็นการสะท้อนคุณภาพของอุดมศึกษาที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง

คุณภาพมหาวิทยาลัยไทย

แข่งแกร่งแค่ไหนในเอเชีย และอาเซียน

เมื่อเราขยับแว่นออกมาดูความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยในระดับเอเชียแล้ว อาจทำให้ต้องคิดหนัก เพราะมหาวิทยาลัยชั้นนำของไทยยังตามหลังชาติเพื่อนบ้านอีกไกล ดังผลการจัดอันดับล่าสุดของ QS World University Rankings by Region 2018 ที่จัดให้สองมหาวิทยาลัยในประเทศไทยติดโผได้แก่ Nanyang Technological University (NTU) และ National University of Singapore (NUS) ติดอันดับที่ 1 และที่ 2 ของเอเชีย (อันดับที่ 11 และ 15 ของโลก) ตามลำดับ แม้กระทั่งประเทศบ้านใกล้เรือนเคียงของเรายังประหลาดใจยิ่ง

มีมหาวิทยาลัยถึง 5 แห่งติดอันดับแข่งขันประเทศไทยไปแล้ว คือ Universiti Malaysia (UM) อันดับ 24 ของเอเชีย (อันดับที่ 114 ของโลก) Universiti Putra Malaysia (UPM) อันดับ 36 ของเอเชีย (อันดับที่ 229 ของโลก) Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) อันดับ 43 ของเอเชีย (อันดับที่ 230 ของโลก) Universiti Sains Malaysia (USM) อันดับ 46 ของเอเชีย (อันดับที่ 264 ของโลก) Universiti Teknologi Malaysia อันดับ 49 ของเอเชีย (อันดับที่ 253 ของโลก) และปิดท้ายด้วยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ของประเทศไทยติดอันดับที่ 50 ของเอเชีย (อันดับที่ 245 ของโลก) เกือบทศวรรษแล้วที่มหาวิทยาลัยไทยเข้าร่วมระบบการประเมินมาตรฐานทางการศึกษาจากสถาบันจัดอันดับการศึกษา ระดับโลกเป็นประจำทุกปี ปีละกว่า 8-10 สถาบัน อาทิ QS World University Rankings, Times Higher Education (THE), SCIMago Institutions Rankings, Nature Index, Center for World University Rankings (CWUR) และ Webometrics เป็นต้น ซึ่งผลการจัดอันดับก็มักมีมหาวิทยาลัยชื่อเดิมๆ สลับสับเปลี่ยนกันขึ้นมาเป็นที่ 1 และที่ 2 ของประเทศ หรือแบ่งกันได้ที่ 1 ในสาขาที่ต่างกัน

ตัวอย่างเช่น QS World University Rankings 2018 ได้จัดให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยติด Top 250 ของโลก และเป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย ส่วน Times Higher Education ได้ยกให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 1 ของไทย และติดอันดับ Top 501-550 ของโลก ถึงแม้มหาวิทยาลัยชื่อ

ดังของไทยจะผลักดันได้ 1 แต่เมื่อเทียบกับชาติในเอเชีย หรือ อาเซียนแล้ว มหาวิทยาลัยไทยยังอยู่ตามหลังอยู่อย่างเห็นได้ชัด ทั้งๆ ที่เมื่อทศวรรษที่แล้ว มหาวิทยาลัยในมาเลเซียหลายแห่งยังอยู่ในอันดับที่ตามหลังเราอยู่

นอกจากนี้ เมื่อมาดูจำเพาะรายสาขาวิชาว่า มหาวิทยาลัยไหนเก่งอะไรบ้าง ซึ่งผลล่าสุดที่ประกาศออกมาเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา โดย QS World Rankings by Subject ได้ข้อสรุปที่เด่นๆ ดังนี้

1)ด้านวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านวิศวกรรมเคมี ด้านเคมี ด้านสังคมวิทยา และการบริหารจัดการ ด้านการเมือง จุฬาฯ และด้านศิลปกรรมและมานุษยวิทยา เป็นอันดับ 1 ของประเทศไทย

2)ด้านชีวศาสตร์และการแพทย์ ด้านเภสัชกรรม มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นอันดับ 1

3)ด้านเกษตรและป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นอันดับ 1 เป็นต้น

การจัดอันดับคุณภาพมหาวิทยาลัย ระดับโลกกับคุณภาพมหาวิทยาลัยไทย

เมื่อเปรียบเทียบผลการจัดอันดับจากสถาบันต่างชาติจากหลากหลายค่าย จะพบว่ามิมีประเด็นที่ควรวิเคราะห์ให้ลึกซึ้ง คือ เกณฑ์การให้คะแนน และค่าน้ำหนักที่ใช้ตีค่าและบ่งชี้คุณภาพการศึกษาทั่วทั้งโลก

เริ่มจากค่ายแรก QS World University Rankings 2018 ใช้การสำรวจความคิดเห็น (Global survey) จากผู้ประเมินที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในวงการศึกษาและการที่เกี่ยวข้องกว่า 70,000 คนทั่วโลก เพื่อประเมินว่าในแต่ละประเทศมหาวิทยาลัยใดดีที่สุด โดยดูจากความมีชื่อเสียงทางวิชาการ (40%) และชื่อเสียงผู้ว่าจ้างงานบัณฑิตที่จบออกไป (10%) นอกจากนี้ยังพิจารณาจากเกณฑ์ด้านสัดส่วนคณาจารย์ต่อนักศึกษา (20%) การอ้างอิงผลงานวิจัยต่อคณาจารย์ (20%) และสัดส่วนคณาจารย์และนักศึกษาที่เป็นชาวต่างชาติ (10%) ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการจัดอันดับเป็นที่ 1 ของประเทศไทยตามเกณฑ์นี้

ในขณะที่ Times Higher Education 2018 เน้นไปที่การวัดคุณภาพการสอน (30%) การวิจัย โดยดูจากจำนวนรายได้ที่ก่อเกิดและชื่อเสียง (30%) การอ้างอิงงานวิจัย (30%) สัดส่วนคณาจารย์และนักศึกษาที่เป็นชาวต่างชาติ (7.5%) และรายได้จากภาคอุตสาหกรรม (2.5%) ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลได้รับการจัดอันดับเป็นที่ 1 ของประเทศไทยตามเกณฑ์นี้

Nature index 2017 เป็นการจัดอันดับโดยวารสารในเครือ Nature Publishing Group วารสารทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีชื่อเสียงชั้นนำของโลก ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนโดยการนับจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ต่อปีในวารสารในเครือ Nature Publishing Group และ Nature Index ซึ่งนำบทความที่ตีพิมพ์ต่อปีในวารสารชั้นนำของโลกจำนวน 68 วารสาร มาจัดอันดับ ซึ่งจัดอันดับมหาวิทยาลัยไทย 10 อันดับ ดังต่อไปนี้ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2)

สถาบันวิทยสิริเมธี 3) มหาวิทยาลัยมหิดล 4) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี 5) มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ 6) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 7) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 8) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 9) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ 10) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

และการจัดอันดับของ Academic Ranking of World Universities (ARWU) 2017 มีเกณฑ์การให้คะแนน คือ คุณภาพการศึกษา 30% [จำนวนศิษย์เก่าและคณาจารย์ที่ได้รับรางวัลโนเบลหรือรางวัลอันทรงเกียรติอื่น] คุณภาพของคณาจารย์ 20% [จำนวนนักวิจัยที่ได้รับการอ้างอิงเป็นจำนวนสูงใน 21 สาขาวิชา] ผลผลิตทางการวิจัย 40% [จำนวนการตีพิมพ์ด้านวิทยาศาสตร์และธรรมชาติ 20% (หากเป็นมหาวิทยาลัยไม่เน้นด้านวิทยาศาสตร์ สามารถปรับเปลี่ยนสาขาได้) และจำนวนการตีพิมพ์ใน Science Citation Index และ Social Science Citation Index 20%] และการประเมินผลผลิตทางวิชาการต่อหัวของสถาบัน 10%

ซึ่งมีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่ติดอันดับ Top 401-500 ของโลกตามการจัดอันดับนี้

สถานการณ์มหาวิทยาลัยไทยในวันนี้ (พรุ่งนี้จะเป็นอย่างไร?)

ในภาพรวม มหาวิทยาลัยไทยทุกมหาวิทยาลัยยังปฏิรูปและปรับตัวเองเข้ากันไป เนื่องจากระบบบริหารจัดการและเป้าหมายยังขาดประสิทธิภาพและความชัดเจน

แม้จะออกจากระบบราชการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐจำนวนหนึ่งแล้ว แต่การบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยไทยส่วนใหญ่ยังขาดหรือไร้ซึ่งประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเนื่องจากงบประมาณแผ่นดินส่วนหนึ่งรวมทั้งรายได้ของมหาวิทยาลัยยังถูกกำกับและควบคุมด้วยระบบที่ขาดประสิทธิภาพเน้นการลงรายละเอียดตามแบบแผนการบัญชีของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) จึงขาดความคล่องตัว ทำให้บริหารได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะสามารถแข่งขันระดับนานาชาติได้อย่างแท้จริง

ยิ่งไปกว่านั้น มหาวิทยาลัยยังขาดประสิทธิภาพในการปรับหลักสูตรให้ได้ตามมาตรฐานสากล เนื่องจากติดอยู่ในระบบการประกันคุณภาพและมาตรฐานของ สกอ. ซึ่งมุ่งเน้นกำกับมหาวิทยาลัยของรัฐหรือที่อยู่ในกำกับดูแลของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนให้ได้มาตรฐานเบื้องต้น มากกว่าการมุ่งเน้นมาตรฐานความเป็นเลิศที่แข่งขันระดับสากล

ขณะเดียวกันมหาวิทยาลัยไทยยังคุ้นชินกับการได้มาซึ่งผู้บริหารระดับสูงสุดของมหาวิทยาลัย คือ อธิการบดี หรือของส่วนงาน คือ คณบดี โดยเน้นการสรรหาจากคนภายในองค์กร และยังไม่เน้นเสียงส่วนใหญ่ที่อาจจะเน้นความนิยม (Popularity) มากกว่าการสรรหาผู้นำที่มีคุณภาพสูงสุดอย่างแท้จริง มหาวิทยาลัยในต่างประเทศและแม้แต่ในประเทศไทยเพียงหลายแห่งได้หันไปจ้างผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพแทนที่จะอาศัยอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมาทำหน้าที่บริหาร และปล่อย

ให้อาจารย์และนักวิจัยได้ไปทำงานที่ถนัดกว่าคือสร้างผลงานทางวิชาการและการวิจัย

นอกจากนั้นอธิการบดีของแต่ละมหาวิทยาลัยรวมทั้งคณบดีของแต่ละคณะในมหาวิทยาลัยไทยยังขาดซึ่งอำนาจแท้จริงในการประเมินเพื่อส่งเสริมคณาจารย์และนักวิจัยที่คุณภาพดี ขณะเดียวกัน ก็ไม่สามารถตักเตือน หรือไล่คณาจารย์หรือนักวิจัยที่ขาดคุณภาพและขาดความรับผิดชอบออกได้ ซึ่งกรณีนี้แตกต่างจากมหาวิทยาลัยชั้นนำในอาเซียนและเอเชียที่สามารถสรรหาคนคุณภาพสูงจากนอกมหาวิทยาลัยหรือแม้แต่จากต่างประเทศก็ได้ อธิการบดีเหล่านี้มีอำนาจแท้จริงในการส่งเสริม หรือรับคณาจารย์ นักวิจัยคุณภาพสูงเพิ่มมากขึ้นโดยสามารถสนับสนุนทางด้านการงบประมาณตำแหน่งวิชาการและการให้คุณให้โทษซึ่งทุกมหาวิทยาลัยไทยมักจะติดกับดักที่ว่า “วัฒนธรรมไทย คือ ต้องถ้อยทีถ้อยอาศัยและรวมขอม”

อีกปัญหาที่เป็นปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนามหาวิทยาลัย คือ สภามหาวิทยาลัยซึ่งควรที่จะต้องปฏิรูปให้มีขนาดเล็กลง ไม่เน้นการส่งตัวแทนส่วนงานมาถ่วงดุลอำนาจบริหาร หรือเป็นพื้นที่ให้ผู้มีบารมี แต่เน้นการเลือกเฟ้นสมาชิกที่มีความสามารถและประสบการณ์ และมีเจตคติที่สามารถขึ้นาส่งเสริม และผลักดันให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยภายใต้การนำของอธิการบดี สามารถดำเนินนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพคล่องตัวและรวดเร็วได้อย่างแท้จริง

จะหลุดพ้นจากวิกฤตคุณภาพ

การแข่งขันระดับนานาชาติ ได้อย่างไร?

จริงอยู่ที่ว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศต่อหัวประชากร (GDP per capita) ของมาเลเซียสูงกว่าไทยถึง 1.6 เท่า และสิงคโปร์สูงกว่าถึง 5.29 เท่า ก็ย่อมเป็นที่แน่นอนว่าทรัพยากรหรือทุนที่สามารถจะทุ่มไปเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของการศึกษาในทุกกระดบย่อมสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว (GDP per capita ของไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์เมื่อเดือนตุลาคมปีที่แล้วอยู่ที่

17,789 28,870 และ 90,531 ดอลลาร์สหรัฐตามลำดับ ตามตัวเลขของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ หรือ IMF) และความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาก็เป็นอีกแผ่นกว่าไทยมากมายนัก กระนั้นก็ได้แปลว่า เราควรจะนิ่งเฉยและยอมแพ้โดยไม่ทำอะไร

หากมุ่งหวังจะปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นในการจัดอันดับมหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติ มหาวิทยาลัยไทยต้องจับมือร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนความแข็งแกร่ง และคุณภาพให้กันและกัน ไม่ว่าจะผ่านเครือข่ายพันธมิตรมหาวิทยาลัยเพื่อการวิจัย (Research University Network หรือ RUN) ซึ่งประกอบด้วย 8 มหาวิทยาลัย หรือเครือข่ายที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) หรือเครือข่ายอื่นๆ ที่เหมาะสม โดยมุ่งมั่น เพื่อความเป็นเลิศด้านคุณภาพ อย่างแท้จริง มากกว่าความร่วมมือแบบกว้างๆ ทั่วไป จึงจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้

เพื่อให้ก้าวกระโดดได้จริง มหาวิทยาลัยต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมุ่งมั่น ด้วยการปฏิรูปการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการส่งเสริมและวัดคุณภาพของผลสัมฤทธิ์และผลลัพธ์ ไม่ใช่เน้นวัดภาระงานดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

สุดท้ายแต่ไม่ท้ายสุด มหาวิทยาลัยไทยต้องจับมือกันสร้างความร่วมมือในเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic partnership) เพื่อสร้างความร่วมมือทั้งจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และภาคเอกชนไทยและต่างประเทศ เพื่อนำพาภาคการศึกษาให้เป็นอาวุธหลักของการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันและดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้ความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเปลี่ยนโลกอย่างพลิกโฉม (disruptive change) ในปัจจุบัน

และเหนือสิ่งอื่นใด มหาวิทยาลัยไทยต้องตระหนักอยู่เสมอว่า “World Ranking” จะดีขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ เรามีความมุ่งมั่นและทุ่มเทอย่างจริงจังที่จะทำให้คุณภาพการสร้างคน การสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม สามารถตอบโจทย์เศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างแท้จริง

ศ.นพ.เกียรติ รักษ์รุ่งธรรม